

Uttrycket *austr i Garðum* förekommer i alldeles samma form på Turingestenen (Sö 338). Se f. ö. S. B. F. Jansson, *Runstenen i Stora Rytterns kyrkoruin* (i: *Västmanlands Fornminnesförenings årsskrift* 1941—1942), där en fullständigare redogörelse för uttrycket förekommer.

210. Åsta, Angarns sn.

Pl. 131, 132.

Litteratur: B 96, L 474, D 2:117. J. Peringskiöld, F 1 5:1 bl. 20, Monumenta 3, bl. 197; O. Celsius, SR 2, s. 93, 625; UFT h. 3 (1873), s. 9; E. Brate, Anteckningar 1904 (ATA), Svenska runristare (1925), s. 104.

Äldre avbildningar: Peringskiöld, teckning (i F 1 5:1), träsnitt (i F 1 5:1, Monumenta och B 96); Brate foto (ATA).

Ristningen finnes på en berghäll vid en landsvägsbro 225 m. V om Åsta, 8 m. N om landsvägen Angarns kyrka—Vallentuna kyrka. På hällens östra sida går ett dike, där förr Hacksta-bäcken runnit. Dybeck uppger, att ristningen »är i en klippa, som finnes invid en bäck i Åstads norra gärde, mot ängen». Ristningen är djupt huggen och väl bevarad. Övre delen av ristningsytan är nästan horisontal, medan den nedre delen sluttar 45° mot horisontalplanet. Ristningens nedre kant ligger två meter över dikets botten.

Ljusgrå granit. Höjd 1,53 m., bredd 1,40 m.

Inskrift:

finuipr · auk · hulmkair · litu · kera · merki - at - hulmkut · faður · sin · ipinui · at · bonta sin ·
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60
 ybir · iak
 65 70

Finnviðr ok Holmgæirr letu gærva mærki at Holmgaut, faður sinn, Heðinvi at bonda sinn. Öpir högg.

»Finnvid och Holmger läto göra minnesmärket åt Holmgöt, sin fader, och Hedenvi åt sin make. Öpir högg.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan sk. Detta har i regel formen av ett kort lodrätt streck; efter 31 i och efter 33 t äro de dock närmast horisontala, och efter 45 r och 48 n gå de snett ned åt höger. I 6 p går bst ned till ramlinjen; i 7 r går bistavens översta led i den långa spricka, som löper genom ristningen. 15 k och 23 k äro ej stungna, medan däremot 24 e och 28 e äro tydliga; de äro stungna med korta tvärstreck. 38 k har huvudstavens övre del bevarad i kanten av en triangelformad flagring. Bst är också synlig i kanten av samma skada. 57 b är oskickligt hugget; 64 n har bst endast till höger om hst; 65 y är tydligt stunget; sk efter 68 r är osäkert; 71 k är vändruna. — Peringskiöld: 65 u; sk saknas efter 68 r. — Dybeck: sk saknas efter 7 r, 31 i och 68 r.

Inskriftens anordning med slingan i tre ungefär lika stora ringar är typisk för Öpir. Korset är, som redan O. Celsius anmärker, »simpelt». Den sista runan vändes här av Öpir (jfr U 229).

Finnviðr är väl styrkt i runinskrifter, se Sö 190. Namnet *Holmgæirr* (nsv. *Holger*) är redan i runinskrifter ett vanligt namn, se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105, och Sö 210. Däremot är *Holmgautr* sällsynt. Namnet är ej belagt i medeltida källor men förekommer på en västmanländsk runsten (L 1005), där det skrives **hulmkoatr**.

Lika sällsynt är kvinnonamnet *Heðinvi*. Sammansättningar med *Heðin-* bilda namn som äro typiskt svenska (se Wessén a. a., s. 104). Även detta namn är endast känt från två inskrifter. Det andra belägget finnes på en runsten vid Gällsta i Vallentuna sn (U 231). Den runstenen

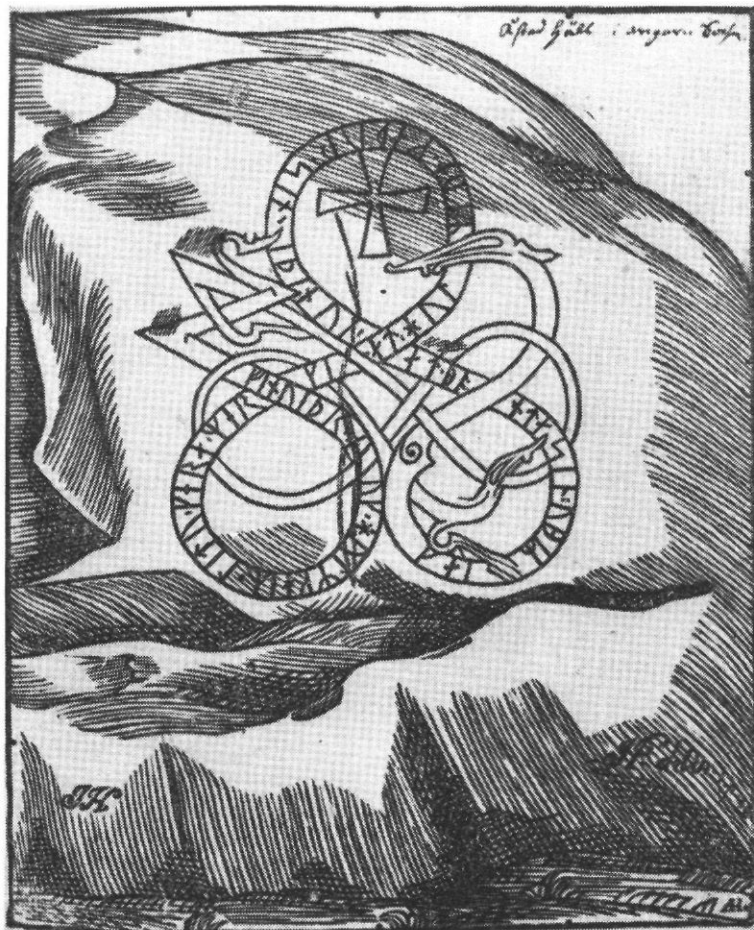

Fig. 203. U 210. Åsta, Angarns sn. Efter B 96.

är också, ehuru osignerad, med all sannolikhet ristad av Öpir. Kvinnonamnet skrives i båda inskrifterna alldeles lika.

Gällsta ligger 8 km. (fågelvägen) V om Åsta. Under sådana omständigheter — samtidigtheten, namnets sällsynthet, det korta avståndet mellan gårdarna — förefaller det mig högst sannolikt, att dessa båda belägg för namnet *Hedinv* syfta på samma person. Holmgöt i Åsta har varit gift med Hedenvi Halvdansdotter från Gällsta, jfr U 229 och U 232 (släkttavlan s. 386).

211. Örsta, Angarns sn.

Litteratur: R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1, s. 71, 77, f., 2, s. 18; UFT h. 3 (1873), s. 10 f.; E. Brate, *Anteckningar* 1904 (ATA).

Avbildningar: Dybeck a. a. pl. 17 (nr 17); Brate foto (ATA).

Runstenen omtalas första gången av Dybeck, i hans anteckningar från en antikvarisk resa i Roslagen 1872 (tryckt i *Runa*, fol.): »Jag upptäckte vid besök i gårdarne runstenen N:o 17, styckad i två delar, och var sysselsatt med att taga aftryck af ristningen, då en af de närvarande, en äldre qvinna, utan omsvep sporde: Ska han ta 'n *mä sammä*? Jag: få se när jag slutat. Hon: ja, ja' går in te far å rågör så längje ... (återkommen): jo si vill han ha bara ena stycke, så blir dä 40, men ska dä vara dä andra mä, så blir dä 50. Jag: *Riksdaler*? Hon: skulle föll vara så.» I uppsatsen *Nyfunne svenska runstenar* (i *Runa*, fol.) behandlar Dybeck Örsta-stenen, »hvars ursprungliga rum är obekant. Vid sönderslagningen hafva, till mehn för inskriften, som nu har tu oläsbara ord, några mindre stycken eller skärfvor affallit, hvilka sedermera förkommit. De behållne två delarne ligga till 'trampstenar' i orenligheten utanför fähuset till Örstads norra mellangård.»